

PIBER & TOBAK

NR. 41

SEPTEMBER 1988

II. ÅRGANG

KR. 6,85

John Vinstrup, pibemager

Tekst og foto: Bent Haller

Jeg har røget pipe i 25 år, men først for nogle år siden gik det op for mig, at der kunne være flere dimensioner i den ædle kunst at ryge tobak. Alle piberygere kender det klassiske ritual, hvor man fortaber sig i indadvendtheden blå tanketåge, men jeg fandt noget der gik endnu dybere.

En dag besøgte jeg John Vinstrup, pibemageren i Koldby, 20 km fra Thisted. Mens jeg betragtede en bestemt pipe, som nu er i min samling, gik det op for mig, at en pipe ikke bare er en pipe, at enhver form, stør som lille, kan være »besjælet«. Da jeg sad og røg mit første stop, gjorde jeg den opdagelse, at denne pipe fungerede anderledes end de andre, både de håndlavede og dem fra samlebåndet. I modsætning til maskinpipe, der altid er statisk og dermed uforanderlig, gør Vinstrup tingen asymmetrisk. Det var faktisk en skulptur, et lille kunstværk, jeg havde købt. Pibens form flyttede sig, skabte rum, gav rummet liv. Når en ting bliver besjælet af noget personligt og originalt, bliver dikteret indefra, af nødvendighed og skabertrang, når inspirationen pludselig skaber samspil mellem viljen og det uforklarlige, når formen »skaber sig selv« og bliver noget, i stedet for at forestille noget, så hedder det ikke længere håndværk, så hedder det kunst.

Siden dengang har jeg, ikke ud fra økonomisk spekulation, men for den kunstneriske oplevelses skyld, investeret i fem Vinstrup-piber.

To af disse piber er fra hans UNIKA-serie, en eksklusiv familie, svær at få fingre i, dyr at betale, en fejlfri pipe, hvor form, farve og åretegning danner en helhed.

John Vinstrup er ikke den, der fylder verden med piber, det er der nok der gør, for ham repræsenterer piben en tilstand, hans identitet hænger sammen med den form, han omhyggeligt og tøvende nærmer sig. Det er *nødvendigt* at skære en pipe.

Hvis man tager ud i hans lille butik i Koldby, og får et prøvestop til piben, er der altid noget at se på, smukke piber til det han kalder rimelige priser, fra 3-500 kr.

»De har skønhedsfejl«, siger han, »derfor sælger jeg dem så billigt«.

Hvis man er god kunde, kan man godt få ham til at hente de piber, han nødtigt vil af med. Er man først i bagbutikken, og kan betale uden at blinke nervøst med øjnene, kan man skaffe sig en pipe, et stykke kunst, man ikke finder nogen til, noget sted.

Jeg har prøvet at finde frem til, hvorfor hans piber er anderledes. I lang tid var det blot en fornemmelse, noget svært definerbart, der pirrede min nysgerrighed. Først og fremmest hænger det sammen med, at Vinstrup har talent, og han ved hvor langt, han kan gå uden at overskride sine grænser. Han udnytter sin kunnen. Dernæst er der selvfølgelig en arbejds metode, som dels består i at kassere, en selvkritisk metode der gør brokkassen betyde-

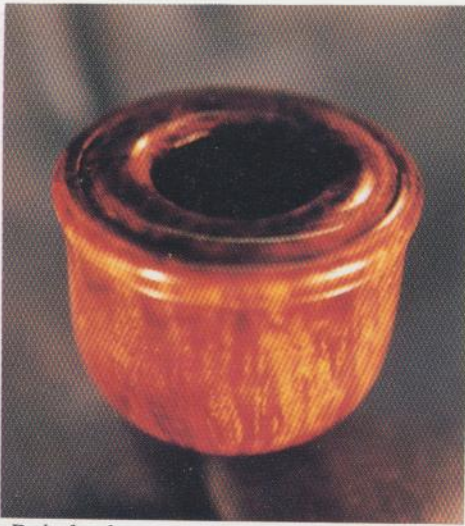
ligt større end pengekassen, dels i et sikkert blik for bruyers muligheder. Hvis man spørger ham om, hvilke tanker han gør sig, når han skaber en pipe, svarer han typisk: »Jeg laver dem bare«. Det er svar nok, mener han, og syntes vist min entusiasme er en smule overspændt.

Nu behøver man ikke mesters udtalelse, når man har hans værk liggende foran sig, og jeg synes hans piber taler et sprog som man, med god vilje, kan lære at tolke. For mange mennesker er en pipe en pipe, basta, de kan ikke se forskel, ligesom mange ikke kan se forskel på en Leonardo da Vinci og en Jørgen Clevin. Måske er det ikke så underligt... hvem andre end en lille enklave af pibeæsteter kan være så hysteriske at finde formskønhed og inspiration i at sidde og patte på en sur snadde. Men... hvis man gider åbne øjnene og være en smule modtagelig, kan man hurtigt skille det ordnære fra det sublime.

John Vinstrup gør bevidst eller ubevidst det, at han fremkalder små, næsten umærkelige, skævheder i formen, han flytter tyngdepunktet i nærheden af det, der i kunsthistorien kaldes »det gyldne snit« og skaber harmoni, men ikke en harmoni der er stillestående, skævheden skaber bevægelse, og bevægelse er liv, i maleri og skulptur, i musik, eller som her, i bruyeren. Derudover ser jeg en klar sammenhæng mellem gammel nordisk tradition og nytænkning i hans arbejde. Når jeg siger sådan

John Vinstrup i værksted og butik.

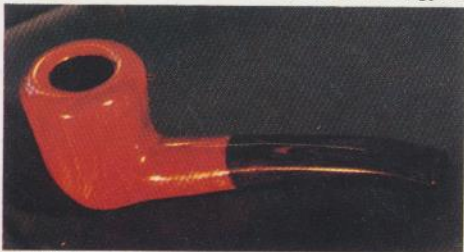

»Døbefond«.

ryster John Vinstrup på hovedet, men jeg vover alligevel et øje for påstanden. I den bedste del af hans samling, de piber han bruger til udstilling, eller beholder selv, går der en tråd langt tilbage i tiden. Et klart eksempel er den pibe jeg kalder *døbefonden*. Hvad enten Vinstrup vil vedkende sig sammenhængen eller ej, er ligheden mellem denne pibe og den romanske døbefond fra 1100-tallet slående, den stramme skålforn med dekoration foroven, på døbefonden en tovsnoning, på Vinstrups pibe en ring.

Sådan en form, og de associationer man får, når man betragter den, kan få en til at tænke på at piberygningen, der ikke bare er ild i blade, giftig røg og ækel stank, men noget dybere liggende, et psykologisk ritual, en slags dåb hvor man vier sig til noget åndeligt. Når en mand sidder med sin pibe og kigger *indad*, så forstyr ham ikke.

En videreudvikling af fonden finder jeg i en fejlfri Straight Grain med håndlavet cumberland-spids. Her er formen rundet helt af, gjort

Fejlfri Straight Grain med håndlavet cumberland-spids.

enkel og »ren«, ingen skarp skant skærer rummet, den hviler, svæver, forskubber sig umærkeligt, men fornemmelsen af blødhed bliver aldrig slap, fordi pibehovedet er så stramt komponeret. Den smukke spids, der er med til at understrege og forstærke åretegningen, giver piben balance, formmæssigt og koloristisk. Først når formen er på plads, og har fundet sit endelige udtryk, kan detaljen udnyttes fuldt ud, det gælder for en pibe som det gælder for en skulptur.

Hvor meget farve og åretegning kan betyde, ses i en Straight Grain med sort blankpoleret top, en klassisk model som har fået en nutidig

Straight Grain med sort blankpoleret top.

drejning. Mellem den sorte profilerede spids, og toppen, spiller og gløder farven, pudset op, fremelsket, gjort helt færdig. Åretegningen bliver dekoration, næsten relief, fordi en pibe også er et billede, en farvemæssig oplevelse. Den sidste af John Vinstrups piber som jeg kort vil omtale, er den abstrakte. En pibe som kunne være model til en skulptur i granit eller marmor, en form med mange muligheder. Her

Straight Grain med indstik-spids.

går tre former ind i hinanden og »sprænger« rummet, linjerne krydser hinanden. Drejer man piben, kan man se, hvordan rummet kommer i bevægelse, hvordan formerne hele tiden skaber nye vinkler, nye billeder. Øjet går på vandring, man oplever, man overraskes... tættere kan man næppe komme funktionalistisk kunst.

Selvfølgelig er alt dette her noget subjektivt snak, det kan ikke være andet, en form skal ses i virkeligheden, ikke på et foto, men min artikel er også kun skrevet for at gøre opmærksom

på en meget spændende pibekunstner, et forsøg på at skille tingene ad, idet der er en hårfin balance mellem håndværk og kunst, også et forsøg på at viderebringe ægte begejstring og glæde over at håndværk, i denne teknik-liderlige tid, stadig kan sprænge sine grænser.

Okay, lad mig så til sidst, for at tage brodden af enhver tendens til at blive højtragede, slutte med den engelske forfatter W. M. Thackerays ord: »Piben åbner filosofiens læber for viddomsord, og lukker tåbens«.

DM '88 i tal

Jakob Groth

DM var i år lagt stort an med en masse nyskabelser, som er omtalt i Piber & Tobak nr. 40. Arbejdsgruppen for DM var derfor meget spændt på, om det store arbejde også ville give sig udslag i en tilsvarende deltagertilstrømning. Som tilmeldingerne begyndte at løbe ind, åndede alle lettet op. Resultatet blev en rekordstor tilmelding til jubilæumsDM, nemlig 437. Da nogle få blev forhindret på dagen, blev det endelige antal rygere så stort som 422 rygere. I alt fyrede de 1 kg og 266 gram af, eller knapt 30 pakker.

- Peter Hansen viste sig igen som en fremragende langtidstryger, med en officiel tid på over to timer (som den anden dansker), skønt han ikke har røget siden hans sidste deltagelse i DM, nemlig for to år siden! Pudsigt nok blev Peter Hansen dengang nr. 3, mens hans fader Palmer Hansen vandt. Denne gang var rollerne byttet om. Året før blev Peter også nr. 3 mens Palmer blev nr. 2, så Hansen må siges at være en ret stabil langtidstrygerfamilie. Palmers placering sidste år forbigår vi.

- Tilstrømningen fra provinsen vokser heldigvis stadig. I år var der 44 pct. af deltagerne, der kom fra områder uden for Storkøbenhavn. Der var mulighed for at hilse på rygere bl.a. fra byer som Haderslev, Esbjerg, Århus, Rønne, Hanstholm, Svendborg, Fåborg og Ringkøbing. - En glædelig udvikling.

- Også holddeltagelsen fra provinsen var flot, særlig fra byer, hvor der findes en pibeclub. Der var f.eks. repræsentanter fra Aalborg (7), Frederikshavn (15), Holbæk (8), Sverige, Næstved, Nykøbing F. (19), Randers og Ikast.

- Holdmesterskabet tog Nordkystens Pibeclub sig fint af med en tid på 5 t. 10 min. og 1 sek. for de tre bedste. Flemming Orslev illustrerede med en ikke mindeværdig tid på 36 min., at det blot gælder om at finde nogle gode